

SLAVJANSKI RODOLJUB.

Mesečni časopis na svitlobo dan od Slavjanskiga društva v Terstu.

List 2.

Mesca Aprila

1849.

NAŠIM BRAVCAM.

Pod na čelo postavljenim napisam bomo tedaj zanaprej naš časopis enkrat na mesec izdajali, in ga našim družbenikom, in sicer zvonajnim za zdaj po dva istisa, razdelili. Glavne vodila tega časopisa smo v našem dokazu vravnjanja in delavnosti slavjanskiga društva od svojiga začetka do zadniga Februarja 1849, kateri za prvi list časopisa velja, izrekli. Teh vodilov se bomo nepremakljivo držali, ter prizadevali si, s vvodivnimi al podučivnimi sestavki duh narodnosti in rodoljuba Slavjanov jadranskiga primorja obuditi in razdramiti, našim slavjanskim bratom mnoge potrebe naroda razodeti, jih v svojih ustavnih pravicah podučiti, opominjati jih na eni strani pred narodo-škodljivim naključbam protivnikov, na drugi strani pa zbujati in spodbadati jih, de vse, kar po ustavnih pravicah narodu gré, kakor vpeljanje slavjanskiga jezika v ljudskih učilnicah itd., pogumno in terdnoserčno po potih postave od državne vlade in deželiskiga poglavarstva terjajo. Časopise, kateri si le prizadevajo glave ljudstva o prenapetih političkih mislih razbeliti, razpertije in zmešnjave podpihavati, visoke, časti in hvale vredne, v mirno in srečno izpeljevanje naše revolucije modro in nevtrudljivo delavne uradnike vladarstva v podobak in spiskih očerniti in osumljati — take časopise posnemati se bomo vselej z ostudam ogibali.

Ker se napredovanje ljudstva v izobraženosti in omikanosti nar več od podučanja mladosti pričakuje, in ker se materjalniga blagostanja brez brihtniga na naravoslovske vednosti opertiga kmetovanja in obertnijstva nadjati ne zamore, bomo tudi o teh zadevah razne podučivne sestavke v naš časopis vzeli, za katere pa, ali tudi le za same načerte v tih predmetih, se posebno gospodam duhovnikom, učiteljam in brithnim zvedenim zemljolastnikom perporočimo.

Postava zastran osnovanja družtev.

Provizorna postava razglasena z cesarskim ukazom od 17. Marca 1849, ni namene našiga društva nič premenila. V zboru 25. Marca so družbeniki enoglasno sklenili, društvo političke namembe ostati in ravno s tem skazati, de je vsigdar mislilo le v mejah postave držati se. Kot političko društvo bo svoje očitne zbere vsake tri mesece držalo. Razun političkiga namena je pa slavjansko društvo tudi čitavnica in kazino, in bo svoje razveselivne od političkih predmetov in govorov čisto razločene zbere držalo. V prvi zadevi smo po 3. in 4. odstavku cesarskiga ukaza naše postave ali štatute gosposki predložili, in imamo po 8. odstavku štirinajst dni čakati, ako bi gosposka kakšine pomislike najdila. To je overik, de štatute ne zamoremo pričijočimu listu perložiti, kar se bo pa v sledečimu listu gotovo zgodilo.

Istrijski colni izjemik.

(Istrijanom v pretresenje.)

Pervi odstavek državne ustave od 4. Marca 1849 imenuje ilirsko kraljestvo kronsko deželo, obstoječo iz vojvodstva Koroškiga, vojvodstva Kranjskiga, iz poknežene grofjine goriške in gradiškanske, mejne grofjine istrijske in iz mestne terzaške okrajne. Brali smo sicer, de je pozneje še več razdeljkov od vikšiga vladarstva za kronske dežele al provincije priznanih bilo, in posebno de so njih cesarska svitlost tudi terzaško mesto s svojim okrožjam za posebno kronsko deželo izrekli, in ne moremo previditi, v koliko deželic de bojo tiste v prvim odstavku ustave imenovane kronske dežele še zanaprej razcepljene in razdrobljene. Pa to je gotovo, de ustavne enakopravnosti morajo vse kronske dežele, vsi njih prebivavci deležni biti, de tedaj kar kupčijo zadene sedmi odstavek ustave namreč „de je cela avstrijska država le ena sama coljna in kupčijska okrajna“ za vse kronske dežele enako veljati mora. Nekatere posamezne kraje ali okrajne iz colne okrajne izločiti, si je sicer vikš deržavna oblast prihranila; pa v izpeljanju te pravice je tudi vikš deržavna oblast dolžna pretresiti, ali je splohni deržavni korist, kateri bi se z izključenjam kakšniga kraja al okrajne iz colne okrajne zadobil, zares veliko večji, od škode katera se prebivavcam izključene okrajne v kmetovanju perdoobljivosti in kupčiji stori. O temu predmetu smo v lanjskimu 20. listu ljubljanskiga časopisa Slovenja neki sestavk brali, v katerimu se pisavc prizadeva dokazati, de istrijski colni izjemik (Zollausschluss) ni koristen, de marveč napredovanje v kmetovanju perdoobljivosti in kupčiji ter v blagostanju prebivavcov tistiya izjemka močno zaderžuje. Ker o tem za Istrijane važnim predmetu iz Istrije nobeniga glasa čuli al brali nismo, in tedaj misliti moramo, de je časopis Slovenja v Istriji še malo malo poznan, hočemo tu celi tisti sestavk v naš časopis vzeti, prosivši naše družbenike, de ga tudi zemljolastnikom podeliti blagovolijo:

Imamo v naši deržavi kraje al odrezike deželá, katere je vikš deržavno gospodarstvo iz colne okolice izključilo tako, de njih prebivavci ne smejo svobodno kupčovati s prebivavcami drugih avstrijskih deželá, temuč de morajo od vsih svojih domačih ali pa iz vunajnih deželá vpeljanih pridelkov in izdelkov na colski meji, katera jih od colne okolice loči, colski davk (muto, harmico) plačati, in jih colskimu čuvanju podvreči. Colska postava imenuje take kraje ali deželške odrezke „colne izjemke“ in so dvojiga namena. Pervi namen je, de se v nekterih imenitnih za kupčijo posebno vgodnih na mejah proti vunajnim deržavam ležečih krajih velike zaloge blaga iz vsih krajev svetá napravijo, in tako kupčija dobički in bogatstvo v domači deržavi množijo; drugi namen pa je, de se v takih

NAŠIM ČITATELJIMA.

Pod na čelu postavljenom nadpisu izdavačemo od sad u napred naš časopis jedan krat na mēsec, i razšiljačemo ga našim družbenicima, i to izvanjkima za sad po dva iztiska. Glavna načela toga časopisa izrekli smo u izvěstiju — koje za prvi list časopisa važi — uredjivanja i dělovanja slavenskoga društva od svoga začetka pa do zadnjega Februara 1849. Ovih načelah držaćemo se neprekidno i potrudićemo se s uvodnim i poučitelnim sastavcima duh narodnosti i rodoljubja Slavenah jadranskoga primorja uzbuditi i razdēmati, našoj slavenskoj bratji mnoge potrebe naroda odkriti, njih u svojim ustavnim pravicama poučiti, opominjati ih na jednoj strani od narodoškodljivih namērah protivnikah, na drugoj strani pak probudjivati i spodbadati ih, da sve, što na ustavne pravice naroda ide, kano uvodjenje slavenskog jezika u narodne učionice itd. dērnovenno i sēraćano na putu zakona od dēržavne vlade i zemaljskog poglavarstva traže. Časopise, koji se samo trude glave naroda sa prekomērnim političnim mislima ugrevjavati, nesloge i smutnje podpirivati, visoke časti i hvale vredne u mirnom i srećnom dokončavanju naše revolucije mudro i neutrudimo dēlajuće častnike vladarstva u slikama i spiscima očernjivati i u sumnju dovoditi — take časopise podražavati svagda ćemo sa prezrenjem izbēgavati.

Pošto se napredovanje naroda u izobraženosti i uljudnosti najviše od poučivanja mladeži očekiva, i pošto se materialnom blagostanju brez valjanoga na naravoslovska vēžestva podupirajućeg se zemljedēlstva i obertnosti nadati ne more, to ćemo dakle o tim strukama razne poučitelne sastavke u naš časopis uzimati, za koje se pak — iliti samo i za same odlomke takih predmetah, naročito gospodi duhovnicima, učiteljima i valjanim iskusnim zemljelastnicima preporučujemo.

Zakon zbog osnovanja družtvah.

Privremeni zakon razglašen carskim ukazom od 17. Marta 1849 nije namēre našega društva ništa promēnio. U skupštini su 25. Marta družbenici jednoglasno zaključili kao društvo političnog pravca ostati i ravno s tim dokazati, da je svagda mislilo samo se granicah zakona dēržati. Kao politično društvo držaće svoje javne skupštine svake tri mēseca. Osim pak političnoga pravca društvo je slavensko i čitaonica i kazino, i dēržaće svoje razveselitelne od političnih predmetah i govorah čisto razlučene skupštine. U pērvoy smo struci po 3. i 4. paragrafu carskoga ukaza naše zakone oli štatute nadležatelstvu predložili, i imamo po 8. paragrafu četernaest danah čekati, ako bi nadležatelstvo kakve primētbe našlo. To je prepona, da štatute ne možemo nastojećem listu priložiti, koje će se pak u slēdećim listu za celo učiniti.

Od izlučenju Istrie iz daciarnoga zemljišta.

(Istrijanom na protesenje.)

Pervi odsēk dēržavnoga vladarskoga ustava od 4. Marta 1849 imenuje ilirsko kraljestvo krunsku zemlju, zadēržavajuću: vojvodstvo koroško, vojvodstvo kranjsko, pokneženu grofiju Goricu i Gradišku, marchionat Istriu i grad Tērst sa svojim zemljištem. Štiti smo, da je polle vlada koroško vojvodstvo, a Njihovo Veličanstvo, naš presvētli Cesar, grad Tērst s okolištem posebnima krunskima zemljami izrekao, i nemožemo previditi u koliko manjih dēržavah iliti provinciah bude se razdēliti i zdrobiti ilirsko kraljestvo, koje se u pērvom odsēku ustava imenuje krunskom zemljom; ali stanovito jest, da sve krunske zemlje i svi njihovi pribivatelji uživati će ustavno jednakopravo, i što se osobito tērgovanja tiče, da će sedmi odsēk ustava, koji orako glasi: „Celo cesarstvo jedno je daciarno i tērgovačko zemljište,“ za sve krunske zemlje valjati. Dēržavna vlada priuzdēržala si je oblast, pojedina mēsta i strane dēržavah izlučiti iz daciarnoga zemljišta; ali u izvršenju ovoga prava dužno je vladarstvo protresti, je li bi občinska korist za celu dēržavu, koja bi se dostignula po izlučenju ikojega mēsta iz daciarnoga zemljišta, istinito veća bila od škode, koja bi se stanovnikom izlučenoga mēsta s tim učinila u gospodarstvu, dobitku i tērgovanju. Od ovoga predmeta nahodi se u ljubljanskomu časopisu Slovenija broj 20. l. 1848 jedan člamak, u komu pisatelj dokažuje, da izlučenje Istrie iz daciarnoga zaveza Istrijanom nije koristno, buduć da jako zaprēćuje napredovanje u gospodarstvu i dobitku, u tērgovini i blagostanju. Stvar ora je za Istrijane jako glavna, a rečeni časopis Slovenija nije dosta poznan; zato stavljamo u naš časopis imenovani članak, i prosimo spōštovane člane našega društva, da izvole udēliti ga zemljolastnikom.

U cesarstvu našim ima stranah, koje je dēržavno vladarstvo izlučilo iz daciarnoga zemljišta, tako da pribivatelji ovakovih stranah nemogu slobodno tērgovati s pribivateljima ostalih dēržavah Avstrijskih, nego da moraju od svih domačih i stranskih dēržavah upeljanih proizvodah i tērgovinah na daciarnomu pokraju (kordonu, koji jih od daciarnoga zemljišta izključuje, daču plačati i daciarnomu nadziranju jih podvēri. Pravo od dacie zove takove strane dēržave „izlučke od daciarnoga zemljišta“. Zapovēdi ove imadu dvojmu namēru; pērva jim je namēra, da se u nikojih glavni, tērgovini osobito prigodnih, na pokraju (konfinu) stranjskih zemaljah ležečih mēstih od svih stranah svēta velike shrane (magazini) od tērgovinah sakupe, tērgovanje, dobitak i bogatstvo u domovini množe; drugo jim je pak namērenje, da u takovih stranah, kadí nije tērgovanja, ni domačih proizvodah tērgovanju pristojnih, potroški za daciarno nadziranje i naredbe se prištede. Mēsta pērve vērsti u našem cesarstvu su

krajih ali deželskih odrezkih, v katerih kupčije ni, in tudi domačih za kupčijo vgodnih prideljkov le malo, potroški za colske naredbe in colsko čuvanje prihranijo. Kraji perviga namena so v naši državi svobodni ladjostaji *Terst* in *Mletak* (Benetke) o bregovih jadranskiga morja, in pa svobodno trgovsko mesto *Brod* na rusovski meji. Izključik tacih krajev iz colne okolice, to je osvobodjenje colskiga davka od vsiga va nje iz ptujih deželá pripeljaniga trgovskiga blaga, je ne samo prebivavcam, temuč tudi celi državi močno koristen; v Terstu postavim vse o trgovini živi, več tavžent brodov z blagam obloženim iz daljnih vunajnih deželá na léto sem priplava, po dvakrat, trikrat se véasi blago prodá, prej ko ga iz brodov razpeljejo, in še v založnicah ga večkrat zaporedama prodajo, prej ko ga čez colsko mejo pošlejo, vsaki kupec nekaj pridobi, trgovci obogatijo, in kupčijo s celim svetam zmiram bolj in bolj razširijo, mešetari, delavci, vozniki, nosači se veselo gibljejo, nar revniši človeku tu, ako le zdrave ude ima in se mu dela ne grusti, ne strada marveč dobro in veselo živi. Koliko koristi pa taki izjemki celi državi donesó smo šelej v kratkim prav očitno vidili. Kadar so sardinski in puntarsko-mletaški vojni brodovi pred Terst prišli, in nar prej našim avstrijskim trgovskim brodovam branili po morju jadriti, za naprej pa tudi brodovam ptujih držav enako zapéro napovedali, je v Terst clo malo ali skoro nič blaga iz ptujih deželá prišlo, zakaj tudi ptuji brodovi, če ravno jim še ni bila pot zaperta, so se zbalí v Terst voziti. Bile so pa v Terstu založnice vse polne blaga, in trgovci so zamogli brez prenehanja in brez de bi se bila cena hudo povzdignila, notrajne fabrike s sirovo pavoljo, sirovim sladkoram, kupce in štacunarje s kavo, oljem, suhim grozjdjem, dišavami in raznim drugim blagam, kar se ga v notrajnih deželah ne pridela, previditi. — Druziga ramena colni izjemki so: soseska *Jungholz* na Tirolskim, in pa večji delj Istrije. Perva je majhin in ósek kos dežele skoro na vsih krajih od parske države obdan, in le s svojim nar óžjem koncam se tirolske dežele derži, nima kupčije, in colske naredbe okoli nje zvu najne meje bi silo prevelike stroške vzokovale. Pa, de je tudi *Istrija* iz colne okrajne izključena, to pač tistimu v glavo ne gre, kateri vzrok taciga izvzetja v lastnosti dežele in v kakšnosti njenih vunajnih mej išče.

Istrijski colni izjemik ni kakšín majhin kos dežele. Cela nekdanja benečanska Istrija in večji del stare avstrijske Istrije namreč Pazenska in Belajska dva kantona in večji del Volovskiga so iz colne okrajne izločeni, to je od svobodne kupčije z notrajnimi dežalami izključeni. Obširnost in obljudenje tega izjemka znese 58 štirjaških mil, 17 mest, 14 trgov, in 165,600 ljudi. Ni mogoče, de bi tako obširna dežela toliko mest, trgov in ljudi ne imeli s čim kupčovati, ako ravno kupčija z vunajnimi dežalami pri njih ne cveté. Istrija je lepa dežela in pridela dovolj prav dobriga vina, žganiga, jesika, laškiga olja, ovčjih in kozjih kož, limbarjeviga perja in jagod, žlahniga kostanja, zeleniga vitrijola, vsiga tega čez domačo potrebo, tudi žita, zlasti turšice in ovsa se lahko kaj oddá. Govorimo le od zemljskih prideljkov brez ozira na važne prideljke ribštva. Pa čez morje v ptuje dežele Istrijanci clo malo svojih zemljskih prideljkov prodajo, in so bolj na kupčijo s kranjsko deželo in skozi njo z drugimi avstrijskimi dežalami vezani. Zemlja je edini izvir blagovitnosti, nje marljivo obdelovanje bogatstvo prinese in ga množi; marljivo obdelovanje zemlje pa le tam cvete, kjér zemljodelic svoje prideljke lahko in hitro brez overkov, brez nadleg in nalog prodá, ter svoje stroške in pošten dobičik kmalo dobi. Kjér pa colna meja domačo deželo od domačije loči, se prideljki hitro in po pošteni ceni lahko ne prodajo. Kupec jih za prejšiše v krajih kjer tacih overkov ni, in kadar se vonder v colni izjemik zateče, gleda cenó prav na nizko pritisniti, de vse svoje stroške pridobi; zemljodelca tega ne veseli, on si le malo prizadeva, prideljki se po primeri kakor dežela zamore ne pomnoževajo, in zato pa tudi obertnija in blagostanje na nizki stopnji ostane. Tako je v Istriji, in to vidimo iz colskih pregledov. Limberjeviga perja in jagod so v letu 1847 čez colske meje vpeljali samih 311 centov, žlahniga kostanja 19 centov, in vonder obeh prideljkov se le samo ob izhodnih istrijskih bregovih med Volovskem in Flaminam več jezero centov pridela. Volne je bilo vpeljane komaj 200 centov, sirovih ovčjih in kozjih kož 162 centov, pa kakšno množico drobnice Istrija lahko ne redi! Žganiga vina je bilo na Kranjsko izpeljaniga le 50 centov, nar manj dvakrat toliko so ga pa brez dvoma po kontrabandarskih potih prenesli, ogibaje se velikiga colskiga davka, kateri po 7½ gold. od centa znese. Nar večji kupčija iz Istrije je z vinam in oljem, zato ker je za te dva prideljka vonder polajšanje colskiga davka pervoljeno, katero polajšanje pa več kupcam in prekupovavcam ko zemljodelcam v korist pride.

(Konec v sledečim listu.)

Neumna lesica.

Lesica je prebrisana in zvita zvér. Kako de se po zvijaško k pristavami perkrade in skerbnim gospodinjam marskatero glavo kuretnine podavi, od tega vedo kmetovavci — kako de se zna svojem sovražnikam poskriti in tudi že zalezana lovskim pesam zvijaško vbehniti, od tega vedó lovci dosti povedati. Učeni možje so jo že večkrat v predmet svojih učenih spisov izvolili. Iz starine imamo lepo bazno, kako de je zvita lesica nekiga kavrana vkanila: Lačna, ki že mende dolgo kakšne perutnine dobila ni, pod drevam lesica stoji, kar perleti kavran, in se, kos sira v kljunu, nad njo na vejo vsede. Ta bi bil, si misli lesica, dober koščik za me, pa kako dobiti ga ker letéti ne znam, in na drevo plezivši bi kavrana le spodila; treba je tedaj zvijače. Pozdravi tedaj kavrana prav lepo in ga začne silno hvaliti, de je lepi in ponosni tič, de ima tak lepo svitlo perje, posebno pa de prav lepó poje. Tvoj glas, mu pravi, je meni nar prijetnejši, in močno bi me razveselil, ako mi zdaj precej eno zapoješ. Kavran se da vkaniti, zakróka in spusti sir iz kljuna, kateriga lesica smejavši se nad lahkovernem kavranom, zagrabi in pozré. Ta je bila tudi prav zvita lesica! Zdaj se pa v Turinu, poglavnem mestu sardinskiga kraljestva tudi neka lesica glasi, pa ne zvita in prebrisana, temuč prav neumna. Splašena preganjana in izstradana se okoli sebe ozira, zagleda slavjanskiga orla z dobrim kosam sira v kljunu, in se ga loti. Hvali ga jako jako, de je krasni tič, de se tak verlo obnaša, in de zna tak prijetno popevati, zato mu tudi pergovarja, de bi ji eno zapel; pa ne hoče, de bi jo zapel v svojimu perrojenimu glasu, temuč po *mažarsko* in po *taljansko*. Al ni to neumna lesica? Slavjanski orel bo po mažarsko pel, on ki ga je mažarski glas toliko v gerlu žgal dokler se je s zedinjeno močjo in s kervavim kljunom ptujiga jezikoslovca znebil? On bo po taljansko pel, on ki vidi, de povsod kjer koli se je taljanska lesica na slavjansko zemljo vrinila, je bil slavjanski orel al odrinjen al saj tako tlačen de je skóra svoj lastni materni glas pozabiti moral. In zdaj bi moral po mažarsko in po taljansko peti! Al je pač grozno neumna in

slobodna luka (porat) Tèrst i Mlètci, na obali Jadranskoga mora, i slobodni tèrgovački grad Brodi na ruskom pokraju. Izlučenje takovih mēstah iz daciarnoga zemljišta iliti oslobodenje svega u nje izvan uvedenoga tèrgovačkoga blaga od daciarne daće je mnogo koristno ne samo pribivateljem rečenih mēstah, nego čitavomu cesarstvu. U Tèrstu na priliku svi od tèrgovanja žive, više hiljadah brodovah svake godine iz dalekih inostranjskih zemaljah blagom nakercanih simo dopliva, mnokrat se roba prodá dva tri putah pèrvo izkercanja, i u shраниh ju tèrgovci dostakrat jedan drugomu prirodudu pèrvo nego ju pèrko daciarnoga pokraja pošalju. Svaki kupovac nešto malo dobija, tèrgovci se obogate, tèrgovanje s čelim svētom sve više razširjuje, srēdnici (sensali), brēmenonosci i voznici se veselo giblju; najsiromašni čovēk ovdí nestrada, već veselo žive, ako mu zdravlje služi a dēlo mu se ne grusti. Koliko koristi pak izlučenje nikojih mēstah iz daciarnoga zemljišta čelomu cesarstvu prinese, bistro smo vidili pre malo vrēmena. Kad Sardinski i puntarski Mlètački vojni brodi došli su bili pred Tèrst, i popèrvo Austrijskim tèrgovačkim brodom po moru jadriti zabranili, potle pako i brodom inostranjskih dēržavah takovu zabranu naložili su, malo ali ništa tèrgovina je dolazilo iz tuđjih dēržavah u Tèrst, buduć da su se i tuđji brodi, ako premda jim ni bilo zaprēčeno, strašili u Tèrst brodití. U Tèrstu pak bile su sve shrane pune tèrgovina, i tèrgovci neprestano i bez velikoga povzdignjenja čene primogli su providiti domaće fabrike sa sirovim bumbakom i cukерom, a tèrgovce s kafom, uljem, suhim grozjdjem, začinama i različnima drugim tèrgovinama, koje se u našoj zemlji nepridēlaju. Daciarni izlučki druge vèrsti jesu: Jungholz u Tirolu i veći dio Istrije. Jungholz je mali i uzki kus zemlje, skoro od svih stranah od Bavarske zemlje okolišen, koji se s Tirolskom zemljom samo na najuzkiim svojim kraju dērži; strana ova nema tèrgovanja, a daciarne naredbe na izvanjskim njegovom pokraju uzokovale bi vladi velike potroške. Da je pak Istria iz daciarnoga zemljišta izlučena, ovo nebi doista niedan mogao razumēti, koji bi uzrok izlučenja iskao u vlastitosti provincie ili u kakvostih od njezinih izvanjskih pokrajah.

Istrijski daciarni izlučak nije mali kus zemlje; čela nekadašnja Mlètačka Istria, i veći dio stare Austrijske Istrije, naime Pazinski i Belajski komisariati i veći dio Volovskoga izlučeni su iz daciarnoga zemljišta, to jest izključeni su od slobodnoga tèrgovanja sa ostalima domaćima dēržavama. Prostor i broj stanovnikah ovoga izlučka čini 18 kvadratnih miljah, 17 gradovah, 14 gradićah i 165,600 prebivateljah. Nije moguće, da tako prostorna zemlja s toliko gradovah i stanovnikah neima s čim tèrgovati, ako premda i necvati pri njima tèrgovina s inostranjskima dēržavama. Istria je lepa zemlja i pridēla mnogo verlo dobroga vina, rakie, octa, ulja, ovčih i kozjih kožah, lovorovoga listja i jagodah, plemenitoga kestenja, zelenoga vitriola, svega ovoga više od domaće potrebe; i žita, osobito turkinje i ovsá lahko se što tja da. Govorimo samo o plodu od zemlje bez obzira na glavne dobitke s ribolovom. Istriani jako malo prodadu od svojih plodah od zemlje tuđim dēržavam pèrko mora, i su primorani na tèrgovinu više s kranjskom zemljom, i kroz nju s drugima dēržavama našega cesarstva. Zemlja je najglavnii izvor blagostanja; pomnivo nje teženje bogatstvo donaša i množi; poljodēlstvo pak ondí samo cvate, kadi poljodēlac lahko i hitro, bez zaprēke i daće može prodati, ter troške svoje i pošten dobitak primiti. Kadi pak daciarni pokraj domaću zemlju od ostale domovine dēli, proizvodi neproduju se hitro, lahko i po dobroj čeni; tèrgovac traži jih u stranah, kadi nema takovih zaprēkah, i ako se ništancmanje k daciarnomu izlučku zateče, nastoji koliko moguće cēnu pritisnuti, da potroške svoje pridobije; poljodēlcu je ovo neugodno, on se manje trudi, proizvodi neuzmnožuju se po mēri plodnosti od zemlje, i tako marljivost i blagostanje na nizkom stupaju ostaju. Tako je u Istrii, što se bēlodano spoznava iz daciarnih pregledah. Lēta 1847 izpeljalo se je pèrko daciarnoga pokraja lovorovoga listja i jagodah samo 311 centah, a plemenitoga kestenja nego 19 centah, ako premda se samo u strani iztočnih istrijskih gorah medju Plominom i Volovskim obadvoje vèrsti proizvodah više jezerah centah pridēla. Vune bilo je komoć 200 centah upeljano, sirovih ovčih i kozjih kožah 162 centah, ali kako veliko množstvo dobroga blaga bi lahko Istria hranila! Rakie izpeljalo se je samo 50 centah, ali najmanje dva puta toliko bilo je nje prenešeno nedvojbeno po kontrabandarskih putih, za ukloniti se daciarnoj daći, koja iznaša 7½ fr. od centa. Najveće tèrgovanje u Istrii je s vinom i uljem, buduć da je za ova dva proizvoda nešto polakšanja udēljeno, koje pak već tèrgovce nego poljodēlce prudi.

(Konac u slēdećem listu.)

Bezumna lisica.

Lisica je poznata kao hitra i lukava zvérka. Kako se amišno do kokošinjakah privlači i brizljivoj domaćici najbolje kokoši pokrasti ili podaviti umē, to znadu seljani. A kako se ona od svojih neprijateljah sakriti ili od lovačkih pasah uteći znade, o tome lovci znadu dosta prepo-vēdati. Učeni ljudi više putah uzimali su ih za predmet svojih učenih spisivanjah. — Od starinah imamo jednu lēpu basnu, kako je lukava lisica prevarila gavrana, a to je ova: Lisica ne mogavši za dugo naći ničega za jelo mertva, gladna stajaše pod jednim dērvetom, kad po srēci njenoj dolēti gavran s komadom sira u kljunu i spusti na granu onog dērveta baš nad njom. Lisica videći ovo pomisli u sebi, ovo bi bio baš dobar komadić za mene. Al kako je moguće doći do njega? Letēti ne mogu; uzpuzati se na dērvo ni je ni misliti, pobēći će. Da kako čemo? Ajde s lukavstvom na sredu. Onda ti nam mudra lisica pozdravi uljudno gavrana i stane ga hvaliti, kako je on lēpa i ponosna ptica, kako mu je krasno i sjajno perje, a osobito kako lēpo poje. Tvoj mi je glas od svega najpovoljniji, kako bi me jako razveselio, kad bi si mi sada zapojao. Gavran se dade prevariti. Zine, da zakreči, a sir top te na zemlju. Lisica to videći ščepa sir i proždere smejući se budalaštini gavranovoj. Ovo je bila mudra lisica!

Ali se sada u Turinu, glavnom gradu Sardinske kraljevine pojavila jedna ne mudra nego uprav bezumna lisica. Uplašena, proganjena i postradavša obzire se okolo, pogleda na slavjanskog orla s dobrim komadom sira u kljunu, obratja se k njemu pohvaljuje ga, kako je krasna ptica, da se onako pohvalno vlada, i da zna onako prijatno pēvati, za to ga stane nagovarati, da bi zapojao; pak još neče, da bi zapēvao svojim prirodnim glasom, nego madjarskim ili talijanskim. Ni je li to bezumna lisica? Da slavjanski orao zapēva madjarski! on, koga je madjarski glas toliko u gerlu žegao, dokle se je sjedinjenim silama i s kervavim kljunom tuđjega jezikoučitelja oprostio? Da mu on talijanski poje, on koji vidi, da gdigod se je talijanska lisica u slavensku zemlju utisnula, slavenski je orao utis-

zarobljena lesica tista v Turinu! — Slavjanski orel ne bo drugači kot v svojem perrojenim glasu, nikdar pa po mažarsko al po taljansko popeval; pa tudi ne bo nigdar svoj kos sira (mi menimo svoje pridobljene ustavne pravice) nevidni in lačni taljanski lesici v žrelo vergel. Res de ni švajcarski sir in tudi ne olandezki, temuč le domač mlad in pust sir, pa nič ne dé, dobro hranjen in skerbno vravnán se bo gotovo če dalej bolj popravil.

Večina naših bravcov bo letó povest dobro vmela; katerim bi nerazumevna bila, tistim povémo, de se je v Turinu neko društvo osnovalo, ki se *društvo za taljansko-slavensko zvezu* imenuje. Izdalo je tisto društvo, kakor nam nekteri časopisi povedó, četrtega dne Marca l. l. svoj oglas (manifest) v katerimu vse česke, ilirske in bulgarske Slavjane (mende misli avstrijske Serbljane) prav po zvijaško kakor lesica nagovori. Podpisan je ta manifest od samih terdih Taljančanov; sej Slavjana v tistimu društvu ne more biti, ako ne kakšniga obvupniga Poljaka, katerih je po celimu svetu, kjer koli se kaj smešnjave prekucije in puntarije podpihivati najde, zadosti rastrošenih. Brez dvoma je tudi misli na osnovo tistiga turinskiga društva v persmojenih možganah kakšniga taciga brezvupniga nimaniča oklila. V tistimu manifestu tedaj turinsko društvo za *taljansko-slavensko zvezu* vse avstrijske Slavjane vabi, avstrijski deržavni vladi odpovedati se in z *Madžaram in Taljanam ózko zvezu storiti*, to je avstrijsko Cesarstvo razdjati. Tako, pravijo Turinčani, se bo veliki slavjanski narod na tanjko po zemljopisnih razmerah omejašil in vterdil, to se pravi, Taljani bi si narprej od slavjanske zemlje vzeli kolikor bi jim bilo vseč, ostanek pa Madžari. V dosego tega častitljiviga namena obljubijo Turinčani za Slavjane bojovati se, pa jim tudi napovedó, de bojo od njih životne (materialne) moči terjali, to se pravi, de bi radi pečeniga kostanja z mačkino taco iz perhavke poberali. Neumnejši lesice je pač ne more biti na svetu!

Nestanovitne stranke Taljanov v Terstu!

Pred letam 1848 so prebivavci Tersta vsaciga naroda in vsaciga jezika v mirni zloznosti med seboj živeli, in ako ravno je bilo včasih kakšni *moštro di sciaivo* ali *moštro di tedescho!* slišati, je bil to le preneglen izrek nevošljivosti v zadevi obertnije in dobičkov, pa v deržavno življenje clo nič segajoč. Tu ni bilo časa misliti na politiko in vse se je le v kupčiji v perdobljivosti gibalo skerbivši za priložno in veselo življenje.

Pa kadar je Pio IX. v Rimu zapore starokopitniške vlade otvoril, in s tem, brez misliti, glave svojiga ljudstva razbelil, kadar kmalo po tem v Milanu boj nad cigarami vstane, je tudi v Terstu neki kardelj Taljanov zedinjen z nekoliko Abrahamovih sinov, kakor kert rit začel, in proč je bila poprejšna splohna zloznost. Res, de se je v prvič tim kertam le malo perdružilo, de jih večji del graja in njim pamet rabiti veli; pa prekucja avstrijske vlade, še več pa brezvestno puntarsko obnašanje in zvijaške povabila sosedniga mesta Mletaka, skora vse taljanske glave razbeli, vsi kateri kaj taljanske kervi v sebi čutijo, enoglasno, kakor de bi jih galvanički cukež zadel bil, riniti in kaliti začno misleči ne li na pogin avstrijskiga cesarstva temuč tudi na zatero vsih drugih doslej med njimi po prijateljsko živečih narodov. Nemeč jim je bil tern v peti in tukajšni stari rojak Slavjan merčez, kateri se popolno zatreti mora. Italja, tako so si sanjali, in le Italja bo Evropi samostalnost in srečo prinesla.

Ali kmalo so zginile tiste sanje. Hrabri Radecki prepriča puntarske Lombarde, de se slava avstrijskih vojakov brez óstre kazni oskruniti ne smé, prézene na naglama deželolakomniga Sardinčana čez Tičino reko, glave Lombardov, saj njih prevagavne množine, se razvedré in žarjavica, ki je tukaj že z živim plamenom goréti jela, pod pepelam zagrebljena ostane. Kam se če zdaj taljanska stranka obertniti? Ozre se na Francosko, od tam odrešenje pričakuje; ali Francoz ji odgovori: Ne čakaj na našo pomoč, imamo doma zadosti opraviti, in naša dežela je Feniks, ki jajca nesti hoče. Tudi ta je spodletela, koga se bo taljanska stranka zdaj poprijela?

Kar mu začnejo Tevtoni (Nemci) od Frankobroda perpovedati, in prekvantati ga, da Nemci in Taljani se morajo bratovsko zediniti. Taljan jih pazljivo poslušá in vidijoč, de je tudi na Nemškim množica hudournikov, se hitro Nemčonu perdruží in terdno verje de bo od tam blagoslov Evropi prišel. Pa tudi tu se mu kmalo razjasni, de Germanja je červ, ki si sam svoj rep grize.

Zdaj se stranka k Madžaram oberne; sej imajo s Taljanam enake misli, enake namena: tlačenje in zateranje slavjanskiga naroda in razrušenje avstrijskiga cesarstva. Od *madjar ország* tedaj ima Taljanam sreča priti. Pa tudi to vupanje se razkadi; madžarski puntarski derhali bojo na vsih straneh od Drave in Donave pregnani in Košut se čez Tiso v blatnih in močvernih ravninah poskrije.

Le eno samo vupanje še taljanski stranki ostane; ozré se zdaj na Slavjana, misleč, de bi narod, ki je še v mnogih zadevah premlad, lahko v svoje naključbe zemrežil. Pa tudi o tem se strašno pomoti.

Tako taljanska stranka zdaj na eno zdaj na drugo stran omahuje clo nič terdniga in stanovitniga temelja imevši. Slavjan nasproti terdno kot hrast v svoji zvestobi do ustavniga avstrijskiga cesarstva stoji, ne vihar ne zemlje potres ga ne polomi, tim več mu svoje korenine bolj in bolj vterdi. Edino mogočno avstrijsko cesarstvo je vodilo njegoviga obnašanja, njemu je

Avstria čez vse!

Opomba družbenikam zastran plačila.

Z mescam Aprilam izteče perva polovica gospodarskiga leta. Prosimo tedaj častite družbenike v Terstu bivajoče, de bi plačilo za drugo polovico leta precej perve dni Majnika dnarničarju ali računarju, kateri se vsaki večer v našimu stanišu znajdetá, izročiti, zvunajni pa (to se vé, de to tiste, ki so že za celo leto zanaprej plačali, ne zadene) té plačila po stroškov prostih potih, poslati blagovolili. Spolnenje te prošnje perporočimo posebno zato, de bo odbor prevdariti znal, kakšine lastnosti in obširnosti, de novo staniše najeti ima, in koliko denarjev, de bi se zamoglo v koristne namembe, postavim za knjige pridnim učencam v dar namenjene i. t. d., obertniti.

nut ili tako pogažen bivao, da je gotovo svoj vlastiti ili maternji glas zaboraviti morao, te bi onda morao madjarski ili talijanski pojati! kako je bezumna ova lisica u Turinu! — Slavjanski orao neće drugačije da klikta, nego svojim prirodnim glasom a nigda madjarski ili talijanski, pa neće ni svoga komada sira (mi mislimo ovdě na naše pridobijene ustave) gladnoj lisici puštati. Istina prava, da nije kao švajcarski, niti kao hollandski sir, nego domači mladi sir, al ne mari, jer kad je dobro sačuvan i lépo uredjen, svagda će od sada bolji postajati.

Mlogi od naših čitateljah razumět će dobro ovu stvar, a kome bi bila nerazumiva, onim kažemo ovdě, da se u Turinu učinilo nekakvo društvo, koje se pozvalo *talijansko-slavensko društvo*. Ovo društvo izdalo je, kao što nam neki časopisi kažu od četvrtog Marta (Ožujka) tek. léta svoj oglas (manifest) u kojemu sve česke, ilirske i bugarske Slavjane (po svoj prilici misli on na avstrijske Serblje), ovdě govori upravo kao amišna lisica. Isti manifest podpisan je od samih talijanacah; a Slavjanah u tom društvu ne može biti nego zar koji Poljak, kojih ima po celom světu, koji su se prosuli po dosta za podpirivanje nemira. Bez dvojbe ovo proizlazi, po osnovu ovoga turinskoga društva iz ugrejanog mozga kakve propalice.

U istome manifestu ovo turinsko društvo poziva sve avstrijske Slavjane za talijansko-slavensku zvezu, da se avstrijske deržavne vlade odreku i s Madjarima i Italjanima tvěrdu zvezu da učine, to jest; da avstrijsku Carevinu razdrobe. Tako, vele Turinčani, ako se veliki slavenski narod na sitno po zemljepisnim razměrma ograniči i utvěrdi, tako vele: Talijani bi su najprije uzeli od slavenske zemlje, koliko bi im bilo po volji, a ostalo bi uzeli Madjari. Za to Turinčani obećavaju, da će za Slavjane vojevati, ali ištu od njih za to materijalnu pomoć. To će reći: Oni bi rado kestenje pekli, ali bi su ga rado nemajući vatra lja tudjom rukom zapretavati i ispretavati! — Pametnije lisice od ove nemože biti na bělom světu!!

Nepostojane stranke Talijanah u Těrstu.

Prie léta 1848 živili su prebivaoci Těrsta svakoga naroda i svakoga jezika medju sobom u mirnoj slogi, i ako je uprav bilo kad i kad: Mostro di sciaivo, oli mostro di tedesco! čuti, to je bio tek prenegli izrek zavidljivosti u sudarivanju oběrtnosti i dobitka, no u deržavnom životu neznačaše skoro ništa. Tu ne bijaše časa misliti na politiku, no sve se je oko těrgovine i dobitka gibalo, skěrbeći za prilično i veselo življenje.

No kad je Pio IX. u Rimu ustavu staroukopnute vlade otvorio, brez misliti, glave svoga naroda razgrejo, kad malo za tim u Milanu boj protiv svitakah (cigarah) postade; onda u Těrstu neki čopor Talianah sajedinen s nekoliko abrahamovih sinovah kano kěrtina riti začé, i predjašne obšte sloge ne stade. Istina, da se je iz pěrva ka ovim kěrtinama malo pridružilo, da ih je veći deo odvratjivao, i pamet da upotrebe zborio; no prevrat austriske vlade, a još više bezsavěstno buntovničko obnašanje i lukavi pozivi susědnoga grada Mlětakah ugrejaše skoro sve glave talianske, svi, koji nešto kěrvi talianske u sebi osětiše, jednoglasno, kano da bi ih galvanička žica dodirnula bila, stadoše riti i podizati se misleći ne samo na izginutje austriskoga carstva, nego i naročito na satrvenje svijuh drugih do sada medju njima prijateljski živečih narodah. Němac im je bio těrn u poti, i ovděnji stari zemljak Slavon, gad, koji se sa svim satrti ima. Italia — tako su si sanjali — i samo Italia prinesti će Evropi samostalnost i srěću.

Ali za malo — uginuše ovi sanovi. Hrabri Radecky dokaza buntovnim Lombardima, da se slava austriskih vojnikah brez óstre kazni okrnjiti ne sme, lakome na deržave Sardinice preko rěke Tičino naglo pretera, glave Lombardah, jer njih je veća množina, razvedriše se, i žeravica, koja je tada već sa živim plamenom gorela, ostade pod pepelom zagušena. Kamó će se sad talianska stranka da oběrne? Obzire se na Francuzku, od tuda iskupljenja pričekuje; no Francoz joj odgovara: Ne čekaj na pomoć našu, imamo doma za dosta odpravljati, i naša je deržava Finiks, koji hoće jajca da snese. Tu je dakle propala; koga će se talianska stranka sad da priděržava?

Na skoro mu začéše Teutoni (Němci) od Frankobroda povědati i preklapati, da se Němci i Taliani moraju bratski sajediniti. Talian ih pazljivo poslušá, i videći da je i u Němačkoj množstvo burgijašah hitro se Němcu pridruží, i tvěrdo věruje, da će od tuda blagoslov Evropi prići. No i tu mu se za malo razjasni, da je Germania červ, koji si sam rep svoj grize.

Sad se stranka k Madjarima oběrne; budući imaju s Talianima jednake misli, jednake naměre: tlačenje i zatiranje slavenskoga naroda i razrušenje austriskoga carstva. Od *madjar ország*-a dakle ima Talianima srěća prići. No i to ufanje izčeznu; madjarske buntovničke bitange biše na sve strane od Drave i Dunave protěraui i Košut se preko Tise u blatnim i močarnim ravninama skriva.

Sad već samo jedno ufanje stranki talianskoj ostade; obzire se dakle na Slavene misleći da bi narod, koji je u mnogim strukama premlad, lahko u svom preduzetju zaplela. No i u tomě se strašno prevari.

Tako se talianska stranka sad na jednu, sad na drugu stranu ninja, ništa tvěrdoga i stanovitog temelja imajući. Slaven na suprot stoji tvěrdo kano hrast u svojoj věrnosti do ustavnoga austriskoga carstva, niti ga vihar, niti zemlje potres polomi, tim većma mu žile njegove bolje i bolje utvěrdjuje. Jedino je mogućno austrisko carstvo pravac njegovoga obnašanja, njemu je

'Austria sve i sva!

Opomena družbenicima zbog platjanja.

S mēsecom Aprilom iztiče perva polovina gospodarstvenoga (ekonomičeskoga) léta. Prosimo dakle častite družbenike u Těrstu prebivajuće, da bi platjanje za drugu polovinu léta pėrvih danah Maja kaznačeju ili računarju, koji će se svako večé u našem staništu naći, vručiti, izvanjski pak (to se zna, da se ovo onih, koji su već za celo léto napred platili, ne tiče) platjanja ta putem troškoprostim poslati blagovolili. Izpunjenje te prošnje preporučujemo naročito zato, da bi odbor razsuditi znao, kakvog kačestva i obširnosti da novo stanište najmíti ima, i koliko novacah da bi se na koristne naměre, kao za knjige prilježnim učenicima na dar namenjene itd., obratiti moglo.

Nova kronka deželica.

Beremo v teržaških novinah „Osservatore“ de Istrijani mislijo odbornike (Deputacjo) njih Cesarski Svitlosti poslati s prošnjo, da bi ne bila Istria kranjski deželi in goriški grofiji kot kronka dežela pridružena, temuč tudi ali samostalna kronka dežela priznana ali pa vonder s Terstom zedinjena. Zadna bo mende veljala, in Istria kakor doslej s teržaškim deželskim poglavarstvom zedinjena ostala. Če bo pa le sam Terst svojem okrožjam samostalna kronka dežela, kër v besedah svitliga Cesarja o ti reči teržaškim poslancam danih od Istrije nič govoreniga bilo ni, bomo pa zna biti, veselje dočakali, da bo tudi Istria samostalna kronka deželica, cesarskiga namestnika (Statthalterja) v sredi dežele (morde v Giminu al v San Vincenti) imevši. Kaj bodo pa tisti Slovenci, kateri niso nigdar Istrijani — temuč le po sili k isterski kresijski okrajni potegnjeni bili — Slovenci Novograjskiga kantona — Dolinske, Kastavske i Rakovaške verh-zupanije, storili? ali se bojo radi Istrijanam pridružili ali pa krajnski deželi, kateri od nekadaš slišijo? ali pa bojo morabiti tudi prosili samostalna kronka deželica biti?

Oznanilo zastran prodaja slavjanskih knjig.

V Terstu nimamo založnice slavjanskih knjig; tukajšnjih prodajavcov knjig nobeden slavjanskiga jezika ne pozna, se rad s prodajam knjig tega jezika ne peča, in še za njih naročilo se pusti dolgo in lepo prositi. Kdor tedaj v Terstu želi slavjanskih knjig kakoršniga narečja si bodi kupiti, mora dolgo dolgo nanje čakati. Zdaj nam je pa gospod Anton Živic, Slovenec in tukajšni bukovez na znanje dal, da si misli slavjanskih knjig vsih narečji preskerbeti in za na prodaj pripravljene deržati. To naznanilo nam veliko radost stori, ino mi gospoda Živica vsm založnikom slavjanskih knjig v Ljubljani, Zagrebu, v Beču in Pragi serčno perporočimo, da bi njega po prijateljsko podperati blagovolili; prosimo tudi gospode vrednike slavjanskih časopisov, da bi se v temu priporočenju nam pridružili.

Razun tega tudi gospod Ivan Macun na znanje da, da se v stanišu našiga društva še 27 iztisov svetiga Pisma stariga zakona I. zvez, po gospodu Javorniku v slovenski jezik prevedeniga znajde. Nekaj še jih predbrojnik niso vzeli. Naj se tedaj, kdor te knjige želi, pri družbenikumu postrežniku oglasi.

Smešnice.

Perpoveduje se v Pešti sledeča pravlica: Košut, ki se v svojem napuhu za veliko svetlobo svetá derži, gre neko večer po ulicah. Sreča ga dete s svetilnico v rokah in praša ako veli da mu sveti? Ne, odgovori Košut, tega treba ni, kër sim jest sam svetloba sveta. No, pravi dete, tak želim da bi vas v naših ulicah obesili, ki so vedno temne.

Neki teržaški gospod slovenskiga naroda premišljavaje tisti sostavk gospoda F. L., od kateriga smo v prvemu listu našiga časopisa govorili, sreča na sprehodu manderjerja vesele volje, in se med nju ta le pogovor osnova: Gosp. No prijatel, vi Slovenci teržaškiga mestniga okrožja boste tedaj morali zanaprej vsi Taljani biti! M.: Ne gospod, mi nočemo Taljane vbiti. G.: Me ne vmete prav, hočem reči, da boste po vaših slovenskih vaseh zanaprej le taljanske šole imeli. M.: Taljanske šolne? naj jih le plačajo Teržacani, mi bomo pa v njih po slovensko plesali. —

Nova kronka zemljica.

Čitamo u tèrstanskim novinama „Osservatore“ da Istrijanci namèravaju poslanike Njihovom Carskom Veličanstvu poslati s prošnjom, da bi Istria ne bila kranjskoj provincii i goričkoj grofii kao kronka zemlja pridružena, nego ili da bude kao samostalna kronka zemlja priznana, oli pak pone s Tèrstom sajedinjena. Zadnje će možda biti, i Istria kano do sada ostati s tèrstanskim zemlje poglavarstvom sajedinjena. No i sam je Tèrst već sa svojim okružjem samostalna kronka zemlja, jer u odgovoru Svetloga Cara u smotrenju toga tèrstanskim poslanicima danom od Istrije ni spomena nije bilo, vidi se da ćemo veselje dočekati, da će i Istria kao samostalna kronka zemlja carskoga Namèstnika u sredini zemlje (valjda v Giminu oli u Svet. Vincenzu) imati. Što će pak oni Slovenci, koji nikako nisu Istrijani — već su samo na silu k istrijanskim okružnim krajnama privučeni bili — Slovenci Novogradskoga kantona — Dolinske, Kastavske i Rakovačke verhovne županije činiti? oli će biti radi Istrijancima pridružiti se, oli pak kranjskoj provincii, kako negdar podpasti? ili će možda i oni prositi, da samostalna kronka zemljica budu?

Oglas radi prodaje slavenskih knjigah.

U Tèrstu nemamo prodavnicah slavenskih knjigah, od ovdašnjih knjigoprodavacah nitko slavenskoga jezika ne zna, rado se u prodaju knjigah toga jezika ne pača, i još za naručbinu ovih pušta se dugo i lepo prositi. Ko dakle u Tèrstu želi slavenskih knjigah kakvog budi narečja kupiti, mora dugo i dugo na njih čekati. Sad nam je pak gosp. Anton Živic, Slovenec i ovdašnji knjigovezac na znanje dao, da namèrava slavenske knjige svijuh narečijah nabaviti i za prodaju pripravljene deržati. Ovo objavljenje čini nam veliku radost, i mi gosp. Živica vsm slavenskim knjigoprodavnicama u Ljubljani, Zagrebu, u Beču i u Pragu serdačno preporučujemo, da bi ga prijateljski podupirali blagovolili; prosimo takodjer gospodu urednike slavenskih časopisah, da bi se u tome preporučivanju nami pridružili.

Osim ovoga i gospodin Ivan Macun na znanje daje, da se u staništu našega društva još 27 iztisakah svetog pisma staroga zakona I. svezka po gospodinu Javorniku na slovenski jezik prevedenog nalaze. Nèkoi predbrojnik niso ih još uzeli. Neka se dakle, koji te knjige želi, kod družstvenog poslužitelja prijavi.

Smešnice.

Košut vraćajući se jedno več k svojoj kući u jednom tavnom sokaku sretne dete s venjerom, koje ga zapita: Želi li, da mu prisvetli do kuće? Ne ču, odgovori mu na to Košuth, na što ml služi, kad sam ja isti svetlost od sveta. — Zato želim, prihvatiti dete, da bi vas u ovom sokaku obèsili, da svetlite; jer je ovdè osobiti mrak.

Neki tèrstanski gospodin od slavenske kèrvi promišljavajući o sastavku gospodina F. L., o kojem smo u prvemu listu našega časopisa govorili, sretne jednog vinogradara (mandriera) dobre volje, i začne s njime ovaj razgovar: Gosp. Nu! Dragi moj! vi Slovenci tèrstanskog mèsnog okružja morat čete od sada svi Italijani biti. M. Nečemo gospodine! Mi nečemo Italiane ubiti. Gosp. Vi me ne razumète, hoću da rekнем: da čete po vašim slovenskim selima imati od sada taljanske škole. M. Taljanske šolne (postole)? — Neka ih plačaju Tèrstanci, a mi ćemo u njima slovenski plèsati.

Borsa Tèrstanska 25. Aprila 1849.

Hod Mjenaža.

Amburg za 1 marku Banka	2/m k.	50 ¹ / ₈
„ „ 1 „ „	3/m „	50
Amsterdam za 1 forint tekući	2/m „	57
Augusta za 100 „ „	1/m f.	113 ¹ / ₄
„ „ 100 „ „	3/m „	113 ¹ / ₂
Frankobrod za 100 „ „	3/m „	113 ¹ / ₂
Gjenova „ 1 Libru	3/m „	26 ¹ / ₈
Ligurna „ 300 Libara Toskanski	3/m „	105
London „ 1 Libru Sterlinu		običaj 11:29
Marsilja „ 1 Franak	2/m k.	27 ¹ / ₁₆
Milan „ 300 Libara Austrij.	1/m f.	113 ¹ / ₄
„ „ „ „	3/m „	112 ¹ / ₂
Parigj „ 1 Franak	2/m k.	27 ¹ / ₈
„ „ „ „	3/m „	27 ¹ / ₁₆
Beč (Dunaj) za 100 forinti kon.	obič.	99 ¹ / ₂
„ „ „ „	3/m „	98 ³ / ₄

Hod Novčani.

Zlata.	Srebra.
Dukat Carski f. 5:27	Talier orlaš f. 2:14 ³ / ₄
„ Raznih „ 5:25	„ Bavorski „ 2:15 ¹ / ₂
Sovrane „ 15:56	„ od 5 franka „ 2:14
Luigj „ 10:18	„ Kèrstaš „ 2:29 ¹ / ₂
Dopje Spanske „ 36:20	Peča Spanska „ 2:28
Od 20 franaka „ 9:12	Za Cvanc. 12 ³ / ₄ do 12 ⁷ / ₈ na 0/0
Libre Ingleske „ 11:24	Dobit (percent) 4 do 4 ¹ / ₂ na 0/0 na god.

Telegrafička vjest u 4 sati p. p.

Borsa Bečka u 3 sata p. p. 26. Aprila 1849.

Amsterdam za 100 tatijera tekući	2/m f.	159 ¹ / ₂
Amburg „ „ „ Banka	„ „	169
Augusta „ 100 for. tek.	obič.	115
Frankobrod „ 120 „ 24 ¹ / ₂	3/m „	114 ³ / ₄
Gjenova „ 300 L. novi	2/m „	134
Ligurna „ 300 L. toškanski	2/m „	106
London „ 1 Libru sterl.	3/m	11:30
Marsilja „ 300 franakah	2/m	136 ¹ / ₂
Parigj „ „ „	„	137

Dèržavne obligacie.

Metalik 5 na sto	88 ³ / ₄
Zajam 1834 za f. 500	733 ³ / ₄
„ 1839 „ „ 250	229 ³ / ₄
Obligacie Banke Beča 2 ¹ / ₂ na 0/0	50
Akcije Banke	1129

Iz **Ibrajle 1. Aprila 1849.** Kap. Merlato Austrijskog Brika Aurora bi iz medju pèrvih, koji prodrije kroz Dunavski led i dojedri ovdie.

Iz **Odese 13. Aprila.** Ima koja pogodba za Inglesku i Sredizemno more, ali zbog Uskršnjih praznikah nije se ništa zaključilo. Imamo u luci na raspoloženje 30 brodovah 30 brodovah raznih naciah izmedju kojih Austrijski Agésilao, Mladen, Ban, Buda, Idomeneo, Radivoi i Zoe. A. St.